

tematske skupine: "starozavetna" erotika (6 priča); "novozavetna" erotika (2 priče); "mirska" erotika — erotični kontakti između mirjanite (51 priča); "mirska" erotika — erotični kontakti na mirjanite s "marginalnoto" (popove i popadii) (25 priča); "mirska" erotika — erotični kontakti na mirjanite s "otvrdnoto" (zmejsve, i zmeici, vampiri, samodivi i pr.) (8 priča). Pod naslovom "Prostranstvo i etnokulturna paradigma na VITA SEXUALIS" predočen je cijeli niz topografskih imena utemeljenih na seksualnoj jezičnoj osnovi, te dvanaest legendi koje se odnose na neke toponime. Slijede poglavlja: *Folklorna paradigma na "vjarnata" ljubov* (6 pjesama); *folklore eros i folklore etnos* (7 pjesama); *erotika i tabu (incest)* (10 pjesama); *mžka orgiastika* (1 priča); "blažni" pesni na senokos (1 priča); "blažno" lazaruvane (1 pjesma s notnim zapisom); "blažni" pesni na sedjanka (20 pjesama); "blažni" pesni na horo (8 pjesama); "blažni" svatbeni pesni (33 pjesme s notnim zapisima); *etnokulturni parametri na polovija kontakt kao proces i rezultat (normi i zabrani)* (10 priča); *skotoložstvoto v konteksta na bŕlgarskata folklorna kultura* (1 priča); *normi i zabrani, svrżani s ženskata polova zrjalost (menstruacijata kao etnokulturna konstatacija i reakcija)* (5 priča); *folklorne strategii za erotično privlićane i razlŕćvane* (2 priče); *folklore afrodiziak* (1 priča); "blažni" narićanija, *blagoslovii i bajanija* (1 priča); "blažna" *ekspresivna frazeologija (kontekst na funkcionirane)* (4 priče); "blažni" *detski folklorne tekstove* (3 priče i 3 pjesme); "blažni" *igroslovici* (2 priče); "blažni" *gatanki* (3 gatke); "blažni" *paremii* (3 skupine izreka); *vžprosi i otgovori* (6 priča).

Folklore erotikon IV u cijelosti je posvećen glasovitom folkloristu Marku Kostovu Cepenkovu (1829.-1920.) te predstavlja samo mali dio njegove goleme sakupljene građe, koju je sam autor bio pripremio kao posebnu cjelinu. Kao takva ova zbirka je sada po prvi put objelodanjena, zahvaljujući odobrenju Bugarske akademije nauka za istraživanje arhivske građe i uz pomoć još nekolicine stručnjaka. Kratak uvodni pregled o značaju Cepenkovljeve sakupljene građe te o njezinim pripremanama za tisak (Cepenkovljeva zbirka će izaći u šest tomova), posebice tematske cjeline VITA SEXUALIS, dali su priređivači četvrtoga toma zbornika **Folklore erotikon**, Rosen R. Malčev i Konstantin Rangočev. Na 102 stranice po azbučnom je redu složeno oko 530 "gnusnih" izreka, psovki i erotskih priča, dosad neobjavljenih. U kritičkom aparatu data su morfološka i leksićka pojašnjenja, zabilježene malo poznate rijeći te dijalektalni i arhaićni oblici.

Iznimno bogatstvo obaju *Zbornika* uvelike razotkriva ogromno blago balkanskoga erotskog folklor. Istodobno nagovještava potencijalni erotski folklorne kvantitet i na drugim slavenskim prostorima, te bi mogao poslužiti kao poticaj za slične projekte u drugim slavenskim zemljama.

Antonija ZARADIJA KIŠ

"Dok je pripremana ova zajednićka sveska *Glasnika Zemaljskog muzeja Bosne i Hercegovine* danima i mjesecima padale su i gruvale smrtonosne granate po Sarajevu." Tako započinje "Predgovor" glavnog i odgovornog urednika dr. Ćedomila Šilića najnovijem, ratnom *Glasniku Zemaljskog muzeja*. Opisujući to najteže vrijeme, u kojemu je u 105 godina *Glasnik* prvi puta kasnio četiri godine, urednik odaje zahvalnost poginulom direktoru dr. Rizi Sijariću, koji je prikupio sve objavljene priloge. Neposredno pred pogibiju dr. Sijarić je napisao uvodni članak o Zemaljskome muzeju od osnivanja 1888. g. do ovoga

Glasnik Zemaljskog muzeja Bosne i Hercegovine, *Arheologija* (A) sv. 47, *Etnologija* (E) sv. 47, *Prirodne nauke* (PN) sv. 31, 1992.-1995., Sarajevo 1996., 447 str.

rata, o stručnjacima koji su svoje visoke znanstvene potencijale ugradili u Muzej, te o šteti od ratnoga razaranja Muzeja 1992. i 1993. godine, koju dokumentira fotografijama. Ratni uvjeti su primorali spajanje radova stručnjaka iz svih triju odjela Muzeja u jednu knjigu o Bosni i Hercegovini.

U prvom odjeljku *Glasnik* donosi pet znanstvenih radova arheologa o — grobnoj keramici ranoga srednjega vijeka (R. Whallon, L. Fekeža), rezultatima probnih iskapanja na trima lokalitetima kod Kiseljaka (E. Imamović), o plemenu i području Desitijata, o sepulkralnim spomenicima rimskoga doba (oba rada V. Paškvalin), te o citatima *Nove serije Glasnika* (K. Bakaršić). Slijede dva nekrologa — preminulom akademiku Alojzu Bencu (1914.-1992.) i poginuloj Krunoslavi Topolovac (1930.-1992.). Svi znanstveni radovi imaju sažetak na engleskome jeziku.

U odjeljku "Etnologija" tri su znanstvena rada. Đenana Buturović piše o dvogodišnjoj smrti Alberta B. Lorda i o bosanskomuslimanskom usmenom tradicijskom naslijeđu, određujući njegovo mjesto u povijesti proučavanja usmene tradicije. Prilog Vljaka Palavestre "Čudesne translokacije sakralnih objekata u usmenom predanju Bosne i Hercegovine", znanstvena je komparativna analiza koja uz primjere uključuje i povijesna i etnička zbivanja i specifičnosti u Bosni i Hercegovini. Članak Astride Bugarski "Suvremene promjene u kulturi stanovanja seoskog stanovništva Bosne i Hercegovine" temeljen je na terenskoj građi tijekom posljednjih 20 godina i govori o promjenama u stambenom prostoru i ponašanju stanara u njemu. U stručnom radu Merside Bakovljević prikazana je "Privreda Sarajeva ratne 1992. godine, sa posebnim osvrtom na tradicionalne oblike privređivanja" u opkoljenome gradu, u kome glavna postaje domaća radinost, oživljuje robna razmjena i tradicijska prehrana. Ovaj odjeljak završava nekrologom dr. Vljaku Palavestri (1927.-1993.), u kome Đenana Buturović prikazuje njegov stručni život i rad, prilažući bibliografiju koju je 1990. g. izradio sam autor. Sažeci su na francuskome jeziku.

Glasnik završava odjeljkom "Prirodne nauke" sa sedam znanstvenih članaka i dva nekrologa dr. Teofilu Sliškoviću (1926.-1991.) i dr. Rizi Sijariću (1937.-1993.). Članci se odnose na istraživanja biljnih vrsta na Dinaridima, alpskom i subalpskom pojasu, te specifičnim područjima Bosne i Hercegovine.

Ovaj je broj *Glasnika Zemaljskoga muzeja Bosne i Hercegovine* svjedočenje o intelektualnoj i moralnoj snazi stručnjaka Muzeja, koji su uspjeli nadvladati ratne srahote te nastaviti znanstvenim radom kao imperativom svojih života.

Vesna ČULINOVIĆ-KONSTANTINOVIĆ